

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2000-272

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Pajari, Pia			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Tänään en ole syönyt vielä mitään. Diskurssianalyysi nuorten naisten syömispuheesta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2000-04-19	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 120 s. + 2 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksen kohteena on nuorten naisten syömistä koskeva puhe. Lähtökohtana on tehdä ymmärrettäväksi nuorten naisten suhdetta syömiseen heidän itsensä rakentamien merkitysten kautta. Diskurssianalyysin keinoin tarkastellaan sitä, minkälaisia tulkintarepertuaareja he tuottavat puhuttaessa syömisestä ja syömisestä mahdollisesta kontrolloinnista, ja miten he käyttävät näitä repertuaareja sen hetkessä kontekstissa sekä millaisia seurauksia näin samanaikaisesti tuotetaan. Kiinnostus kohdistuu yksilötason tarkastelun sijaan kulttuurisesti vahvojen repertuaarien hahmottamiseen puheen tasolla: siihen, mitkä puhe- tai mieltämistavat ovat kulttuurisesti mahdollisia, ja miten niillä rakennetaan sosiaalista todellisuutta.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä kiinnostuksen kohteena oleva syömisestä kontrollointi ja laihduttaminen ymmärretään foucault'laisittain sisäistettynä itsekontrollina, itsensä tarkkailuna ja rankaisuna. Omaan syömistään tarkkailevat ja syömisestään huonoa omaatuntoa potevat nuoret naiset ovat tämän tarkastelun keskiössä. 9 nuorta 17-18 –vuotiaista naista vastasi teemahaastattelun kysymyksiin, ja tämän puhenäytteen perusteellisen analyysin ja tulkin tuloksena voidaan esittää 6 tulkintarepertuaariparia. Haastatteluista nousivat esiin seuraavat tulkintarepertuaariparit: laihdutusrepertuaari ja antilaihdutusrepertuaari, sairausrepertuaari ja antisairausrepertuaari, kontrollirepertuaari ja individualistinen repertuaari, ulkonäkörepertuaari ja sisin tärkein –repertuaari, ihannerepertuaari ja realismirepertuaari sekä holistinen repertuaari, jota käyttämällä voitiin syömisestä kontrollointia sekä puolustaa että vastustaa. Hedonistinen repertuaari oli eräänlainen poikkeustapaus, jonka merkitys muodostui puhtaasta syömisestä nauttimisen mahdollisuudesta, eikä sisältänyt minkäänlaista syömisestä kontrolloinnin tuottamista. Tällaista syömisestä positiivista merkityksenantoa esiintyi aineistossa merkillepantavan vähän. Tulkintarepertuaarien tuottaminen on sidoksissa kontekstiinsa, mutta kertoo samalla yleensä kulttuurimme arvo- ja merkitysjärjestelmistä ja siitä, mitkä mieltämistavat ovat kulttuurisesti mahdollisia.</p> <p>Haastatteluista esiin nousseet tulkintarepertuaariparit sijoittuvat toisiinsa nähden argumentatiivisesti, kiistelevien näkökantojen mukaisesti. Haastatteluissa muodostuneet tulkintatavat olivat moninaisia, ja yksilön oli näin mahdollista rakentaa sosiaalista todellisuuttaan missä tahansa näissä mainituissa merkityssysteemeissä: tulkintarepertuaareja pystyttiin aina tilanteen mukaan vaihtamaan ja käyttämään rinnakkain, siten että myös yksilön identiteetti ymmärrettiin sosiaalisen konstruktionismin perinteen mukaisesti vaihtuvaksi ja muuntuvaksi. Esimerkiksi laihduttajan eli itsensä tarkkailijan ja kontrolloijan identiteetin rinnalle saattoi rakentua myös laihduttamisesta vapaa identiteetti toisessa yhteydessä. Haastattelupuheen yksityiskohtaisen analyysin ja tulkin kautta näytetään, miten sosiaalista todellisuutta jatkuvasti rakennetaan, ja miten yksilö kykenee rakentamaan puhetta erilaisista subjektipositioista käsin ja tuottamaan erilaisia identiteettejä. Sitä, minkälaisia laajempia seurauksia tiettyjen tulkinrepertuaarien ja identiteettien käytöllä on, pohditaan panoptikonin käsitteen kautta.</p> <p>Tärkeimmät lähteet olivat Potter, J. & Wetherell, M. (1987): Discourse and Social Psychology sekä muut ko. henkilöiden tekstit; Suoninen, E. (1992): Perheen kuvakulmat. Diskurssianalyysi perheenäidin puheesta sekä muut henkilön tekstit; Billig, M. (1987): Arguing and thinking; sekä Vesala, K. & Rantanen, T. (1999): Pelkkä puhe ei riitä. Maanviljelijän yrittäjäidentiteetin rakentumisen sosiaalipsykologisia ehtoja.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords diskurssianalyysi - puhe - syöminen syöminen - argumentointi - naiset			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			